

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ครั้งนี้ มุ่งนำเสนอรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการบริหารความขัดแย้ง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยวิธีดำเนินการวิจัยที่จะนำเสนอในบทนี้ ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง

ระยะที่ 2 นำเสนอรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง

สำหรับรายละเอียดสามารถอธิบายวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับโดยภาพรวมได้ดังนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดหลักการและทฤษฎี เกี่ยวกับสมรรถนะ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้ง สันติศึกษา สานเสวนา ซาดิพันธุ พหุวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมของประชาชน

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง มีการดำเนินการดังนี้

1. สัมภาษณ์ตัวแปรสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง โดยผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยตามขั้นตอนที่ 1 จากนั้นจึงกำหนดตัวแปรที่บ่งบอกถึงสมรรถนะการบริหารความขัดแย้งรวมจำนวนตัวแปรทั้งหมด 159 ตัวแปร แล้วจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์และคัดกรองตัวแปรที่เหมาะสม ดังนี้

1.1 สร้างตารางวิเคราะห์และคัดกรองตัวแปร จำนวน 159 ตัวแปร

1.2 นำตารางวิเคราะห์และคัดกรองตัวแปรให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน

ทำการวิเคราะห์และคัดกรองตัวแปรสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง หากมีความคิดเห็นว่าตัวแปรดังกล่าวเหมาะสม ให้ 1 คะแนน หากมีความคิดเห็นว่าตัวแปรดังกล่าวไม่เหมาะสม ให้ 0 คะแนน

1.3 นำตารางวิเคราะห์และคัดกรองตัวแปรจากผู้เชี่ยวชาญที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ปรากฏว่ามีตัวแปรสมรรถนะการบริหารความขัดแย้งจำนวน 159 ตัวแปรที่มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป ถึง 1.00 หลังจากนั้นนำจำนวนตัวแปรดังกล่าวไปคำนวณเพื่อกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและสร้างเครื่องมือต่อไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 ประกอบด้วย

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา จำนวน 862 คน ทั้งนี้มีขั้นตอนการดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง โดยผู้วิจัยพิจารณาอัตราส่วนของตัวแปรต่อขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย คือ 1: 5 (สุวิมล ว่องวานิชและนางลัทธิน วิรัชชัย, 2546) สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ มีจำนวนตัวแปร 159 ตัวแปร จึงนำมาคูณกับ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 795 คน ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้จังหวัดและประเภท โรงเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากนั้นจึงสุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ทั้งนี้ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปจำนวน 1,000 ฉบับได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาวิเคราะห์จำนวน 862 ฉบับ ดังนี้ โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 658 คน และโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 204 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 862 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจากหลักการแนวคิดที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะและการบริหารความขัดแย้ง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสมรรถนะการบริหารความขัดแย้งและวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง จำนวน 1 ฉบับ ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม มีดังนี้

3.1 นำผลการวิเคราะห์และคัดกรองตัวแปรที่สรุปจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 159 ตัวแปร สร้างเป็นข้อความที่เข้าใจง่าย ชัดเจน และมีความหมายไม่ต่างจากแนวคิดของนักการศึกษา

3.2 ลักษณะของแบบสอบถาม จำแนกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบเลือกรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 มาตรวัดของไลเคิร์ต (Likert Scale) เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง มีดังนี้

5 หมายถึง ข้อความนั้นมีความสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษา **มากที่สุด** หรือเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติ **เป็นประจำสม่ำเสมอ**

4 หมายถึง ข้อความนั้นมีความสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษา **มากหรือ** เป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติ **ค่อนข้างมากแต่ไม่สม่ำเสมอ**

3 หมายถึง ข้อความนั้นมีความสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษา **ปานกลาง** หรือเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติ **ไม่บ่อยแต่ยังคงปฏิบัติ**

2 หมายถึง ข้อความนั้นมีความสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษา **น้อย** หรือ เป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติ **นานๆ ครั้ง**

1 หมายถึง ข้อความนั้นมีความสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษา **น้อยที่สุด** หรือ **ไม่สำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษาเลย** หรือเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษา **ไม่ควรปฏิบัติเลย**

3.3 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย การหาความตรงและความเที่ยงของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง ดังนี้

3.3.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของโครงสร้างตามทฤษฎี

3.3.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย จำนวน 9 ท่าน พิจารณาสองครั้ง คือ ครั้งแรก เป็นการวิเคราะห์และคัดกรองตัวแปรเพื่อพิจารณาความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปร โดยคัดกรองตัวแปรที่เห็นว่าสอดคล้องกับโครงสร้างหลักการ แนวคิด และทฤษฎี ครั้งที่สอง เป็นการตรวจความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้พิจารณาข้อความที่ปรับปรุงมาจากตัวแปรที่คัดกรองในครั้งแรก ถึงความถูกต้องด้านภาษา และการเรียบเรียง ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องในการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยพิจารณาข้อที่ดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) พบว่ามีจำนวน 159 ข้อ มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป

3.3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 16 สงขลา-สตูล เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม จำนวน 30 คน โดยส่งทางไปรษณีย์ พร้อมนัดวันรับคืน และสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสอบถามบางท่านที่อยู่ในจังหวัดสตูล เกี่ยวกับความชัดเจน ลักษณะคำถาม และความยากง่ายของคำถาม พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสม มีปรับปรุงเป็นส่วนน้อย เช่น ข้อคำถามยาวเกินไป แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธี Cronbach's Alpha Coefficient (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) ซึ่งเกณฑ์การแปลผลความเชื่อมั่นมีดังนี้ (เกียรติสุดา ศรีสุข, 2552)

ค่าเฉลี่ย	0.00 - 0.20	หมายถึง	ความเชื่อมั่นต่ำมาก/ไม่มีเลย
ค่าเฉลี่ย	0.21 - 0.40	หมายถึง	ความเชื่อมั่นต่ำ
ค่าเฉลี่ย	0.41 - 0.70	หมายถึง	ความเชื่อมั่นปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	0.71 - 1.00	หมายถึง	ความเชื่อมั่นสูง

สำหรับแบบสอบถามที่ทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยได้รับคืน จำนวน 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และได้รับความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .9722

3.4 วิธีส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.4.1 ขอนหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.2 นำหนังสือจากทางมหาวิทยาลัยพร้อมแบบสอบถาม ส่งไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อส่งไปยังโรงเรียน พร้อมนัดวันรับแบบสอบถามคืน จากนั้นให้ทางโรงเรียนส่งแบบสอบถามกลับมายังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยเดินทางไปรับด้วยตนเอง และบางส่วนส่งกลับมายังผู้วิจัย

3.4.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนการวิจัยมาวิเคราะห์พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 1 ผู้วิจัยใช้วิธีส่งแบบสอบถามและเก็บข้อมูลดังนี้

4.1 ขอนหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัย พร้อมแบบสอบถามและซองส่งกลับที่นัดวันรับแบบสอบถามคืนพร้อมติดแสตมป์เรียบร้อยแล้ว ส่งไปยัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและประถมศึกษา เพื่อส่งไปยังโรงเรียนอีกต่อหนึ่ง จากนั้นให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับมาทางไปรษณีย์ หากผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับล่าช้า ผู้วิจัยเดินทางไปรับด้วยตนเอง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 1,000 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 862 ฉบับ คิดเป็นอัตราส่วนของตัวแปรต่อขนาดกลุ่มตัวอย่างในระดับ 1: 5.42 ซึ่งตามหลักการพิจารณาอัตราส่วนของตัวแปรต่อขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย คือ 1: 5 (สุวิมล ว่องวานิชและนงลักษณ์ วิรัชชัย, 2546) ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างในวิจัยครั้งนี้อยู่ในช่วงดังกล่าว จึงถือว่าใช้ได้

4.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนน

4.4 วิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารความขัดแย้งโดยใช้โปรแกรม

สำเร็จรูปทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนตามที่ต้องการแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 โดยดำเนินการ ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านข้อมูลพื้นฐาน ด้วยการคำนวณค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง ซึ่งผู้วิจัยได้จัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

5.2.1 จัดเตรียมโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.2 บันทึกคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามเป็นรายชื่อใน โปรแกรมจนครบทุกรายการ

5.2.3 ใช้คำสั่งให้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ Factor Analysis

ในรูปแบบการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) โดยสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีสกัดปัจจัย (Principal Component Analysis: PCA) เพื่อให้ได้ตัวแปรที่สำคัญซึ่งถือเกณฑ์การเลือกตัวแปรที่เข้าอยู่ในองค์ประกอบตัวใดตัวหนึ่ง โดยพิจารณาจากค่าความแปรปรวนของตัวแปรที่มีค่า ไอแกน (Eigenvalue) มากกว่า 1 ไปใช้หมุนแกนอโรทอนอล (Orthogonal) ด้วยวิธีวาริแมกซ์ (Varimax) เพื่อหาองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกข้อคำถาม (ตัวแปร) ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ที่บรรยายด้วยตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป เป็นองค์ประกอบสำคัญ ส่วนตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบน้อยกว่า 0.50 ไม่นำมาพิจารณา นำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบแต่ละด้านไปแปลผลและกำหนดชื่อองค์ประกอบ

5.2.4 ตั้งชื่อองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง โดยพิจารณาจาก
ข้อคำถามที่อยู่ในแต่ละองค์ประกอบ

5.3.5 ผู้วิจัยนำองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง ที่ได้จากการ
วิเคราะห์องค์ประกอบไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เพื่อพิจารณา
ผลที่ได้โดยวิเคราะห์และตัดสินใจว่า องค์ประกอบที่ได้นั้นสอดคล้องกับ โครงสร้างทางทฤษฎีและ
ตัวแปรหรือไม่เพียงใด

6. หลักเกณฑ์การเลือกผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์และคัดกรองตัวแปร และหาคุณภาพ
เครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยใช้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกัน โดยพิจารณาและกำหนดหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

- 6.1 เป็นอาจารย์ นักวิชาการด้านบริหารการศึกษา จำนวน 3 ท่าน
  - 6.2 เป็นอาจารย์ นักวิชาการด้านสันติศึกษา จำนวน 2 ท่าน
  - 6.3 เป็นอาจารย์ นักวิชาการด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จำนวน 4 ท่าน
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้
- 7.1 การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) ใช้สูตร

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ

- IC หมายถึง คำนวณความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม
- R หมายถึง ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อคำถาม
- N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

7.2 การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
ของ Cronbach (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) โดยการตรวจให้คะแนนแบบสอบถามซึ่งเป็นมาตราส่วน
ประมาณค่าในแต่ละข้อ ถ้าเลือกตอบตัวเลข 5, 4, 3, 2 หรือ 1 จะได้คะแนนเท่ากับตัวเลขที่เลือก และ
รวมคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับ แล้วเรียงคะแนนจากผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดจนถึงผู้ที่ตอบได้
คะแนนต่ำสุด ใช้สูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ

α	หมายถึง	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
n	หมายถึง	จำนวนข้อ
S_i^2	หมายถึง	คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
S_t^2	หมายถึง	คะแนนความแปรปรวนทั้งหมด

ระยะที่ 2 นำเสนอรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง สำหรับผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้
มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง สำหรับผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำ
ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง มาดำเนินการดังนี้

1. จัดทำโครงสร้างระบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง สำหรับ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้
โดยผู้วิจัยสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับเกี่ยวกับรูปแบบและการสร้างรูปแบบ แนวคิดและ
ทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ และแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

2. นำข้อมูลองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารความขัดแย้งทั้ง 6 สมรรถนะผนวกกับ
โครงสร้างสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา
ในขั้นการพัฒนา ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้

- 2.1 ขั้นเริ่มต้นการพัฒนา
- 2.2 ขั้นประเมินก่อนการพัฒนา
- 2.3 ขั้นการพัฒนา ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย คือ
  - 2.3.1 กิจกรรมเตรียมพร้อม
  - 2.3.2 กิจกรรมหลัก
  - 2.3.3 กิจกรรมสรุป
- 2.4 ขั้นการทบทวน
- 2.5 ขั้นประเมินการพัฒนา
- 2.6 ขั้นการปฏิบัติซ้ำ
- 2.7 ขั้นสิ้นสุดการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 ทดสอบรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้ทรงวุฒิ ที่มีต่อร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย อาจารย์ นักวิชาการ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ จำนวน 5 ท่าน โดยมีการดำเนินการดังนี้

1. กำหนดหลักเกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้
  - 1.1 มีประสบการณ์ อายุราชการอย่างน้อย 10 ปี หรือ
  - 1.2 มีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขึ้นไป หรือ มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอก
  - 1.3 มีความเชี่ยวชาญในสาขาใดสาขาหนึ่ง ได้แก่ การออกแบบระบบการเรียนการสอน จิตตปัญญาศึกษา การบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสื่อการเรียนการสอน

2. วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในตอนนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารความขัดแย้งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง มีขั้นตอนดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์ จำแนกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบพร้อมข้อเสนอแนะ

2.2 นำแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา

2.3 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำอาจารย์ที่ปรึกษา

2.4 ทดลองสัมภาษณ์อาจารย์ที่ไม่ใช่ผู้ทรงคุณวุฒิในครั้งนี้ และปรับปรุงอีกครั้ง

3. วิธีการเก็บข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและเก็บข้อมูลดังนี้

3.1 ติดต่อทาบทามผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนัดวันสัมภาษณ์

3.2 ดำเนินการขอหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ทำหนังสือเชิญเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 นำหนังสือแต่งตั้งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พร้อมเค้าโครงวิทยานิพนธ์ฉบับย่อ และแบบสัมภาษณ์นำไปใช้เก็บข้อมูล โดยส่งแบบสัมภาษณ์ทางไปรษณีย์ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิก่อนล่วงหน้า พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ตามความสะดวกของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.4 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ โดยนำร่างรูปแบบการพัฒนาศมรรถนะด้านการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ที่วิเคราะห์ได้จากการทบทวนทฤษฎี แนวคิด หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบการซักถามเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิมีความครอบคลุมในประเด็นที่ศึกษา

3.5 สรุปแนวคิดและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาศมรรถนะการบริหารความขัดแย้งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

4. วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

4.1 ในด้านความเหมาะสม ใช้วิธีการนับความถี่

4.2 ในประเด็นข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละด้าน ใช้วิธีการจัดกลุ่มข้อมูล (Clustering) จากนั้นจึงหาความคล้ายคลึงของข้อมูล เช่น การเปรียบเทียบลักษณะที่เหมือน หรือ คล้ายคลึงของข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่าน

4.3 เมื่อได้ข้อค้นพบความเหมือน ความต่างของข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยประมวลข้อมูลเข้าด้วยกัน โดยการนำข้อมูลย่อย ๆ มาสรุปตามประเด็น โดยนับความถี่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะคำนึงถึงกรอบแนวคิด และทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นสำคัญ

ขั้นตอนที่ 3 ยืนยันรูปแบบการพัฒนาศมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 ท่าน มีการดำเนินการดังนี้

1. กำหนดคุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิ โดยพิจารณาเลือกผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดประถมศึกษา มีคุณสมบัติดังนี้

1.1.1 วุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท หรือ

1.1.2 มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือ

1.1.3 ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดมัธยมศึกษา

1.2.1 วุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท หรือ

1.2.2 มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือ

1.2.3 ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษขึ้นไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ติดต่อทาบตามผู้บริหารสถานศึกษาในการสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบวันเวลาที่สะดวกในการสนทนากลุ่ม

2.2 ดำเนินการให้ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ทำหนังสือแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ เชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

2.3 นำหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พร้อม โครงร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา และเอกสารแนวทางการสนทนากลุ่ม ส่งไปยังผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 ท่าน ก่อนวันสนทนากลุ่มจริง 3 สัปดาห์ พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา และสถานที่สำหรับการจัดสนทนากลุ่ม

2.4 เตรียมความพร้อมในการทำหน้าที่ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยศึกษาวิธีการสนทนากลุ่ม เทคนิคและทักษะที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ศึกษาข้อมูลของผู้เข้าร่วมสนทนา ทำความเข้าใจประเด็นและแนวทางในการสนทนากลุ่ม จัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ให้มีความพร้อม เช่น เทปบันทึกเสียง สมุด ปากกาจดบันทึก กล้องถ่างรูป เป็นต้น เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดจากการใช้อุปกรณ์ดังกล่าว

3. ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 เชิญอาจารย์ที่ปรึกษากล่าวเปิดการสนทนากลุ่ม

3.2 ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) และมีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ดำเนินการสนทนาร่วม

3.3 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง และรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้วิจัยเปิดประเด็นการสนทนาตามแนวทางในการสนทนากลุ่ม เพื่อยืนยันความเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในประเด็นสมรรถนะที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อความสามารถในการบริหารแต่ละองค์ประกอบ พร้อมทั้งวิธีการและแนวทางที่เหมาะสม

3.4 ผู้ช่วยวิจัย 1 ท่าน ผู้บันทึกลายมือ (Note Taker) 2 ท่าน ผู้บันทึกเทป 1 ท่าน โดยผู้วิจัยทำหน้าที่ควบคุมกลุ่มสนทนาให้อยู่ในประเด็น กำกับเวลา กระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็นร่วมกันในประเด็นที่ต้องการ

3.5 ผู้เข้าร่วมสนทนาร่วมกันวิพากษ์ เพื่อกำหนดรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อหาข้อสรุปว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เหมาะสมนั้นควรเป็นรูปแบบใด

3.6 ช่วงเวลาที่ดำเนินการสนทนาใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง

3.7 หลังเสร็จสิ้นการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยนำบันทึกเสียงจากเทปมาถอดความ โดยละเอียดทั้งหมดเป็นตัวอักษรตามบทสนทนา เปรียบเทียบกับการจดบันทึกข้อมูลของผู้จดบันทึกทั้ง 2 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง ต่อจากนั้นจึงสรุปข้อมูลในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

3.7.1 ความสอดคล้องของรูปแบบ มีหลักการ แนวคิด วัตถุประสงค์และ
แนวปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ ความต่อเนื่องในทิศทางเดียวกันหรือไม่

3.7.2 ความเหมาะสมของรูปแบบ มีประโยชน์ คุณค่า สามารถนำไปใช้ปฏิบัติ
ได้จริงหรือไม่

3.7.3 เงื่อนไขของรูปแบบ มีปัจจัย ข้อกำหนด กฎเกณฑ์หรือสิ่งใดบ้าง
ที่สนับสนุนให้สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง

3.7.4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ข้อเสนอแนะ หรือข้อคิดเห็นเพิ่มเติมที่ทำให้รูปแบบ
สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง

4. ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง สำหรับ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ลำดับขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย

